

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1,-

Štev. 25.

V Ljubljani, torek 31. januarja 1939.

Leto IV

Kratka zgodovina španske državljanske vojne

Z zavzetjem Barcelone in z zlomom rdeče armade v Kataloniji je španska državljanska vojna stopila po vsej verjetnosti v zaključno razdobje. Potek vojne je dokazal, da je v vsaki vojni zmaga namenjena tistem, ki jo emotrneje in z bolj strokovnimi silami vodi. Dogodki iz dveh in pol let na španskih bojiščih o tem jasno govorijo. Francova armada je napredovala počasi, toda zanesljivo in ni doživela ves čas niti enega poraza, ki bi bil kaj odločilno vplival na potek vojne. Znani naskok rdečih pri Guadalajari ni imel nikakega vojaškega pomena, čeprav so ga ves čas zelo izrabljali v reklamo.

Najvažnejša razdobja v Francovem osvajanju so označena v zasedbi pomembnejših španskih mest. Nacionalistična armada je osvojila:

19. julija 1936 Seviljo in Burgos,
5. septembra 1936 Irun,
13. septembra 1936 San Sebastian,
27. septembra 1936 Toledo in Alcazar,
17. oktobra 1936 Oviedo,
8. februarja 1937 Malago,
19. junija 1937 Bilbao,
25. avgusta 1937 Santander,
21. oktobra 1937 Gijon,
22. februarja 1938 Teruel,
30. marca 1938 Huesco,
5. aprila 1938 Lerido,
15. aprila 1938 Vinaroz,
18. aprila 1938 Tortosa,
13. junija 1938 Castellon della Plana,
15. januarja 1938 Taragono,
20. januarja 1939 Barcelona.

Naši rezervni častniki pri Mussoliniju

Rim, 31. januarja. m. V Rim je sredi prispelo zastopstvo združenja jugoslovanskih rezervnih častnikov in bojevnikov na uradni obisk k italijanskemu združenju invalidov in bojevnikov. V zastopstvu so gg. Bogdanović, Lovrič in Nedič. Položili so venec na grob Neznanega vojaka ter na grob v revoluciji padlih fašistov. Pred spomenikom je jugoslovansko zastopstvo sprejel in pozdravil tajnik fašistične stranke Starace. Sredi zastopniki jugoslovanskih rezervnih častnikov bili sprejeti pri Mussoliniju in so se z njim dalj časa razgovarjali.

Zakaj je potrebno sodelovanje med Romunijo in Jugoslavijo

Belgrad, 31. januarja. m. Današnje »Vreme« objavlja izjavo, ki jo je temu listu dal romunski zunanji minister Gafencu pred svojim odhodom v Belgrad. V tej izjavi Gafencu pravi, da se čuti zelo srečnega zaradi potovanja v Belgrad, kjer bo izrazil svoje globoko spoštovanje jugoslovanskemu kralju Petru II., knezu-naměstniku Pavlu in ostalima dvema kraljevskima naměstnikoma in kjer se bo osebno seznanil s predsednikom vlade dr. Stojadinovićem, katerega sposobnost za predvidevanje dogodkov že dalj časa pazljivo zasleduje. Nepsredni stiki med zunanjimi ministri raznih držav so v sedanjih dneh potrebnejši kot pa so bili kdajkoli poprej. To predvsem med državama, kakršni sta Jugoslavija in Romunija, ki sta tesno povezani z vladarsko rodbino in tudi drugače in katerih koristi so tako podobne, da se v veliki meri evropska vprašanja, ki se nanašajo na ti dve državi, med seboj krijejo ter zahtevajo skladnega skupnega političnega delovanja.

Vesti o angleško sovjetskih pogajanjih

London, 31. jan. AA. Reuter. Iz krogov zunanjega ministristva se izve, da je sir William Speed, novi angleški veleposlanik v Moskvi, imel nenavadno dolg in prisrčen razgovor s Kalininom in Litvinovom o priliki predaje svojih akreditivnih pisem. Kaže, da je angleška vlada pripravljena pogajati se s sovjetsko vlado o vseh tekočih mednarodnih vprašanjih.

Sport v zadnji minuti

Italijanska hokejska reprezentanca, ki bo šla na tekmovalje za svetovno prvenstvo, je sredi v Milanu premagala odlično moštvo celovskega KACa s 7:1.

Anglež Sharp vodi v Davosu v prvem dnevu tekmovalja za svetovno prvenstvo v umetnem drsanju s 1197 točkami. Slede mu: Faber (Nemčija) 1141,4 t., Gerschwiller (Švica) 1128,4 t., Tomlins (Anglija) 1119,2 t. in Rada (Nemčija) 1093,4 t. Fritz Kaufmann, ki je zaradi svoje starosti izpadel iz švicarske nacionalne ekipe, je slavil v Grindelwaldu novo zmago. Pred vso elito švicarskih skakalcev je zmagal s 333 točkami ter s skoki 64, 64, 50 in 62 metrov.

Tourist Trophy v Murrenu. Na kandarkarski progi pri smuku gospodov je zmagal Willy Steuri s časom 2 min. 14 sek. 4 deset. Pri damah je zmagala Decosson s 3 min. 8 sek. Na progi v Winterthalu je ponovno zmagal Švicar Willy Steuri s časom 2:29 8 deset. Pri damah pa je prvo mesto s časom 2:55 8 deset. ponovno zasedla Angležinja Decosson.

Damsko posamično prvenstvo v avstralskih teniških tekmah v Melbourneu si je z zmago nad Hopmanovo (6:1, 6:2) priborila Westacott. Moški double je dobil par Quist-Long, ki je porazil Bronwicha in Turubulla s 6:4, 7:5, 6:2.

Francosko prvenstvo pokritih igrišč si je osvojila Pannetier, ki je premagala miss Wheeler s 4:6, 6:2, 6:1.

Hitlerjev sinočni govor o nemški politiki:

Nemčija pojde v vojno za Italijo

Nemčija mora dobiti kolonije, mora se rešiti Judov in se gospodarsko rešiti

Berlin, 31. januarja. o. Sredi je pred 885 poslanci nemški voditelj Hitler govor ob šesti obletnici hitlerjevske vlade v Nemčiji. Govor je poslušala ob zvočnikih organizirano vsa Nemčija. Prenašale so ga številne evropske, ekoraj vse severnoameriške in južnoameriške postaje. Svet je zanimalo predvsem, kakšno stališče bo v imenu Nemčije zavzel Hitler do italijanskih zahtev v Sredozemskem morju in kaj bo povedal glede kolonij.

Hitlerjev govor je trajal dve uri in petnajst minut. V njem je nemški voditelj povedal naslednje najvažnejše reči:

Leta 1933, ob prevzemu oblasti po narodnem socializmu je Nemčija bila politično razcepljena in gospodarsko tako uničena, da bi jo mogel rešiti samo čudež. Ta čudež je uresničil narodni socializem, ki je privedel v veliko Nemčijo Avstrije, katere je mirovna pogodba odtrgala od nje. Ker so voditelji Avstrije nasprotovali združitvi v Nemčijo, je morala pomagati armada, ki je v dobrih dveh dneh zasedla Avstrijo. Pri volitvah 10. aprila je 99 odstotkov volivcev zasedbo odobrilo.

V maju lani je Hitler sklenil, da bo odločno rešil tudi sudetsko nemško vprašanje. Da se je to zgodilo v taki obliki, je kriv dr. Beneš. Dogodki ob zasedbi sudetskega ozemlja so se znani. Nemčija je s tem priključila svoji državi še štiri milijone Nemcev in ni nikogar ogoljufala. Uresničila je samo načelo o samoodločbi narodov. Hvala za rešitev tega vprašanja gre nemški vojski in pa Mussoliniju, Chamberlainu ter Daladieru, ki so s svojo uvidenostjo preprečili prelihanje krvi.

Leto 1938 je zaradi teh zunanjih uspehov za Nemčijo in za narodni socializem silnega političnega in moralnega pomena, česar se morajo vsi Nemci zavediti.

Demokracije države želijo, da bi nemški narod propadel. Nemčija je v težkem gospodarskem stanju že ves čas po vojni, česar so krive vlade pred hitlerjevim. Narodni socializem je s pomočjo nemškega ljudstva gospodarsko propadanje ustavil. Zaradi slabega gospodarskega stanja mora nemško ljudstvo zbrati vse svoje delovne sile.

Nemčija se ne bori za ohranitev bogastva, kakor drugi, marveč se bori za obstanek. Zaradi tega mora izdelati svoje načine. Krivično je, da jo druge države obsojajo, čeprav ne mara svojih gospodarskih načinov vsiljevati nikomur, ne pušči pa, da bi ji drugi vsiljevali svoje.

Največja gospodarska blaznost, politična norost in mednarodna zabloda je, da 80 milijonov Nemcev še danes odrekajo kolonije, celo tiste, ki so jim bile po vojni vzete. Nemčija kolonije ne potrebuje za to, da bo od tam dobivala vojake, marveč za svoje gospodarstvo. 80 milijonski nemški narod mora iz kolonij začeti dobivati živež in surovine. Nihče nima pravice zahtevati, da bi tak narod za večno ostal siromak.

Beg katalonske vojske se nadaljuje

Ogromne množice beguncev oblegajo francosko mejo

Barcelona, 31. jan. o. Uradno poročilo nacionalističnega poveljstva pravi davi, da je neurje v Kataloniji malo zaviralo napredovanje nacionalistov. Toda kljub deževju in viharju so nacionalisti danes zasedli kraje: San Vicente, Levonerra, Castel Terzor, Espunyola, Santa Maria de Palotondera. S tem so se pomaknili za 8 km naprej od sedanje bojne črte. Fronta poteka zdaj od morja povprek po Kataloniji do važnega mesta Seo de Urgel, katero so zasedli nacionalisti včeraj in s tem odrezali predzadnjo zvezo med Katalonijo in med Francijo. Nacionalisti so se približali važnemu rdečemu središču Puigcerd, ki je od začetka državljanske vojne igralo pomembno vlogo v preskrbovanju rdeče Španije z orožjem. Čez Puigcerdo je šlo od začetka državljanske vojne ogromno orožje in prostovoljcev.

Na srednjem delu katalonskega bojišča nacionalisti prodirajo v smeri proti Vichu in Bergi.

V Barceloni nacionalistične oblasti pregledujejo ogromne količine vojnega materiala, ki je Francovim četam padel v roke ob zasedbi mesta. Material, ki so ga ocenili do zdaj, je vreden nad 100 milijonov zlatih pezet, a predstavlja samo majhno količino vsega plena. Med drugim so do zdaj pregledali 100 novih ameriških letalskih motorjev, osem popolnih letal, 38.000 posod, najčistejšega letalskega bencina, 1000 težkih strojin, ki so bile še spravljene v zalogih. Ze samo po tem delu plena je razvidno, kakšno ogromno pomoč je barcelonska vlada dobivala iz tujine.

Priprave za gospodarsko sodelovanje med Francijo in Srednjo Evropo

Pariz, 31. januarja. o. Francoska vlada se je začela resno baviti s mislijo o novem gospodarskem sodelovanju med Francijo in med nekaterimi srednjeevropskimi državami. V ta namen so včeraj dopoldne sklicali v predsedništvo vlade sejo, kateri so prisostvovali predsednik vlade Daladier, zunanji minister Bonnet, finančni minister Reynaud ter ministri za narodno gospodarstvo, kolonije, trgovino in poljedelstvo. Enaka konferenca je bila že pred nekoliko tedni, ko se je vrnilo v Pariz gospodarsko odposlanstvo.

Banski svet sklican za 19. februar

Ljubljana, 31. januarja. AA. Banski svet dravske banovine se bo sestal 15. februarja 1939 ob 10 dopoldne v Ljubljani. Predmet zasedanja bo obravnavanje banovinskega proračuna za proračunsko leto 1939-40 s pripadajočimi pravilniki v smislu čl. 11 pravilnika o organizaciji in delu banovinskih svetov.

Sedanjo razdelitev kolonij bo treba spremeniti in sicer z mirnim sporazumom ali s silo. Nemčija in Italija nista voljni, da bi večno živela v položaju, za katerega so ju vrgli leta 1918. Glede Italije naj se nihče ne moti. V primeru vojne proti Italiji se bo Nemčija takoj postavila ob njeno stran. Italije naj nihče ne podcenjuje, o njeni moči so se motili v abesinski vojni in so se motili v španski vojni. Italija in Nemčija sta tako močni, da si lahko ohranita mir, lahko pa tudi z uspehom končata vsako vojno.

Vojno hočejo izzvati Judje, toda Judje naj se zavedajo, da bo njihovega plemena konec, če bodo njihovi finančniki še enkrat poglali svet v vojno.

Če je Nemčija začela nastopati proti Judom, je to storila, ker se zaveda, kaj so ji Judje zlasti po vojni škodovali. Nihče ne more od Nemčije, ki je skrajno gosto naseljena, zahtevati, naj živi še Jude. Zakaj jih ne bi sprejeli na svoje ozemlje Anglija in Francija, ki nimata po nekaterih predelih niti pet ljudi na kilometer. Judovsko vprašanje je vprašanje vse Evrope.

Ne sme pa nihče nemškega stališča do Judov označiti kot versko nestrpnost. Nemčija je versko strpna in ni sovražna nobeni veri, niti katol. Cerkev. Narodni socializem nikogar ne ovira pri izvajanju verskih dolžnosti, v Nemčiji se lahko zveliča tako kakor se mu zdi najbolj prikladno.

Desettisoč nemških duhovnikov v redu opravlja svoje poslanstvo, nekaj med njimi pa je političnih hujšaka. Dobre duhovnike bo država varovala, hujšake pa bo uničila. Če se Cerkev zdi, da je njen položaj v Nemčiji slab, lahko izvedemo ločitev Cerkev od države, kakor je to v Franciji in v Ameriki. Nemčija je lani dala za Cerkev 500 milijonov mark. In vendar jo ves svet napada zaradi preganjanja vere in Cerkev. Nihče od tistih, ki napadajo Nemčijo, pa ne omeni stotisoče duhovnikov, ki so jih pobili v Rusiji in desetisoče, ki so jih poklali v Španiji.

Nemčija nima razen kolonij nikakih zemeljskih zahtev do Anglije in Francije. Z obema kakor tudi Poljsko hoče živeti v miru. Odnosaji z Madžarsko slone na prijateljstvu, ravno tako s Češkoslovansko, o kateri upa, da ne bo našla na stara Beneševa pota. Nemčija živi v slogi z Južno Ameriko in bi rada živela tudi z Združenimi državami. To željo pa moti tisk, ki Nemčijo neprenehoma napada.

Država, pred katero v Nemčiji stalno raste spoštovanje in ki pri nas zmeraj bolj pridobiva na ugledu, je Jugoslavija, s katero živimo v prijateljski sosesčini. Naši vojaki v svetovni vojni so se naučili ceniti hrabrost jugoslovanskega vojaka. Naši gospodarski stiki s to državo so zmeraj boljši in isti, kot z Bolgarijo, Grčijo in Turčijo.

Po 2000 letih je končno delo za zedinjenje nemškega naroda, zato je leto 1938 največje v nemški zgodovini.

V včerajšnjih bojih so nacionalisti ujeli 1500 miličnikov ter en cel vlak vojnega materiala.

Angleške vesti iz Gibraltarra poročajo, da je rdeče brodogve zapustilo svoje zavele v Cartageni, kjer se je skrivalo od začetka državljanske vojne in odplulo v neznan smer. Domnevajo, da je najbrž pobegnilo v kako francosko luko na afriški obali.

Beg katalonskega prebivalstva čez francosko mejo se nadaljuje v silni zmedbi in siromaštvu. Do včeraj so spustili Francozi čez mejo nad 20.000 beguncev, med njimi 2000 članov mednarodne brigade, francoskih vojaških ubežnikov.

Francoske oblasti vse zdrave moške in vojake zavračajo nazaj. Vstop v Francijo je dovoljen le odličnejšim vojaškim beguncem. Tako sta prišla včeraj v Perpignan rdeča generala Ascensio in Galan, ki bi morala organizirati rdečo vojsko v severni Kataloniji.

V Port Vendres je priplulo včeraj 23 manjših tovornih ladij, ki so pripeljale ogromno dragocenih umetniških zbirk iz španskih muzejev. Te nameravajo rdeči prodati. V vseh omejenih krajih: Bourg Madame, Tour de Carol, Port Bou itd. se na španski strani zbirajo ogromne množice stradanih beguncev. Rdeči miličniki so včeraj zasedli mejni predor med Port Boujem in med Cerberom, odkoder so jih morale pregnati francoske čete. Predsednik španske rdeče vlade, Negrin, je danes dopotoval v Perpignan, kjer se bo sestal s francoskim zunanjim ministrom Sarrautom.

Vremensko poročilo

Kranjska Gora: —4, oblačno, 35 cm snega.
Dom na Komni: —4, oblačno, 185 cm snega.
Dom na Voglu: —3, oblačno, 180 cm snega, pršič.
Gorjuše: —1, oblačno, 50 cm snega, pršič.
Jezerko: —6, delno oblačno, 30 cm snega, pršič.
Radovljica: 0, delno oblačno, 8 cm snega, osre-njen.
Mrzlica: —3, delno oblačno, 30 cm snega, osre-njen.

Vesti 31. januarja

45. rojstni dan je praznoval včeraj bolgarski kralj Boris. Ob tej priliki so bile v Sofiji razne uradne slovesnosti.

Angleški minister za čezmorsko trgovino Hudson je hotel odstopiti, a ga je predsednik vlade Chamberlain pregovoril, da tega ni storil.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Chvalkovski je odredil preiskavo proti bivšemu češkoslovaškemu poslaniku Janu Masaryku, ker je ob svojem odhodu s poslaniškega mesta dajal v tujem časopisu izjave, ki bi utegnile novi republik škodovati.

Kongres komunistične internacionale — Kominterne — je sklican za 10. marca v Moskvo.

Manifestacije proti Italiji so bile včeraj v obmejnem mestecu Modale.

Materi Božji krono je odnesel predsednik španske rdeče vlade Negrin, v čigar priljagi so poleg drugih cerkvenih dragocenosti našli tudi to.

Današnje italijansko časopisje ogromno razpravlja o sinočnem Hitlerjevem govoru, zlasti o tistem delu, ko je dejal, da Nemčija stoji z vso svojo silo za Italijo.

O strašnem potresu v Čileju prihajajo še vedno vesti, po katerih se število smrtnih žrtev vsebolj veča.

Češkoslovaška vlada je za tiskovnega atašea v Washingtonu imenovala Konstana Kula, poslanca slovaške narodne zbornice.

Francija je za današnjo Italijo to, kar je za stari Rim bila Kartagina, glede katere Rimljani niso mirovali, dokler je niso uničili — piše osrednje glasilo narodno socialistične stranke »Völkischer Beobachter«.

V Barceloni so včeraj začele obratovati vse banke, ki so menjale rdečo pezeto za nacionalistično.

Pariski nadškof kardinal Verdier je izdal vsem župnim uradom v Parizu in okolici strog nalog, da ne smejo dajati nikakih podatkov nemškemu konzulatu glede tega, kake vere so Nemci, ki prebivajo v njihovih župnijah.

Nemški gospodarski minister in predsednik državne banke dr. Funk je včeraj sprejel odposlanstvo francoske kalijске industrije ter se z njimi razgovarjal o bodočem sodelovanju med francosko in nemško industrijo te vrste.

Predsedniku osrednje češkoslovaške vlade Beranu so zastopniki moravskega prebivalstva izročili spomenico z zahtevami po upravnih in gospodarski avtonomiji za to pokrajino.

Angleško poslanstvo pri barcelonski vladi se je naselilo v francoskem mejnem pristanišču Port Vendres.

Francosko časopisje ogromno poroča v besedi in sliki o stiski katalonskih beguncev, ki drve čez francosko mejo. V svojih člankih pa pozabljajo omeniti, da je te bede v veliki meri kriva Francija, ki je Katalonce vse do zadnjega slepila, da jim bo v skrajni sili prišla na pomoč, zaradi teh obljub so se tako divje borili proti Francu. V stiski so pa ostali sami — kokor Čehi in Slovaki lansko jesen.

Smrtno nevarno se je ponesrečil v nedeljo jeruzalemski katoliški patrijarh Barlassina na avtomobilski vožnji iz Jeruzalema v Jaffo.

Francosko letalstvo bi moralo imeti najmanj 5000 modernih aparatov, če bi hotelo biti vsaj malo kos italijanskemu in nemškemu.

O Hitlerjevem sinočnem govoru piše francoski in angleški tisk, da je v glavnem potrdil tisto, kar so vsi pričakovali.

Zaroto proti sedanji dinastiji so odkrile oblasti v Siamu in zapre 120 višjih častnikov.

Francoski notranji minister Sarrant in prosvetni minister Rucart sta danes dopotovala na špansko francosko mejo in bosta osebno vodila skrbstvo za španske begunce.

Za 14 milijonov goldinarjev zlata je spet poslala holandska vlada v Združene države, da bi imela v tujini na razpolago zlato zalogo, če bi prišlo v Evropi do vojne, in bi kaka tuja država zasedla Holandijo.

Poveljniki italijanskih čet v Španiji general Gamba je poslala Mussoliniju poročilo o sodelovanju Italijanov na katalonskem bojišču. V njem poudarja zasluge Italijanov za uspehe v zadnji ofenzivi.

Štiri največje južnoameriške republike so sklicale konferenco, na kateri bodo skušale doseči sporazum glede skupnega nastopa proti Judom, ki se na skrivaj selijo v te države.

Silni snežni viharji so divjali zadnje dni po srednjem delu ameriških Združenih držav.

Japonski vojni minister Itagaki je včeraj govoril v poslanski zbornici in dejal, da so neresnične vesti o tem, da bi se japonska vojska bila začela umikati iz srednje in južne Kitajske.

Nemški državni zbor je na svoji sinočni seji po Hitlerjevem govoru podaljšal pooblastilo vladi za sprejemanje zakonov do leta 1943.

Kongres mehiške komunistične stranke je sprejel zahtevo, naj vlada izžene Trockega.

V Parizu so se sestali japonski poslaniki iz Anglije, Nemčije, Italije, Francije in Poljske, na važne posvete. Bajje gre za sklenitev vojaške zveze med Japonsko, Nemčijo in Italijo ter za razširitev pakta proti Kominterni na nekatere nove evropske države.

Zveza Maistrovih borcev poziva svoje člane, zlasti tiste, ki stanujejo v Mariboru in bližnji okolici, da poravnajo članarino in morebitne zaostanke do leta 1939 še pred običnim zborom, in sicer v tajnosti — Maribor, Kopalniška ulica 17 (Narodni dom), ki uraduje dnevno od 8—12 in 3—6. — Vsi člani, brez izjeme, ki ne bodo izpolnili svojih obveznosti do zveze, ne bodo imeli pristopa k običnemu zboru dne 5. februarja 1939.

Anketa o socialnem zavarovanju obrtnikov

Zavarovanje stopi 1. januarja 1940 v veljavo

Ljubljana, 31. januarja.

Finančni zakon za proračunsko leto 1938-39 je vseboval tudi določilo glede socialnega, invalidskega in starostnega zavarovanja naših obrtnikov. Sedanja vlada je kot vztrajna varuhinja interesov obrtništva upoštevala težak položaj obrtnika ter se je z vso vno in natančnostjo lotila, da reši po dolgi težavi in borbi prav pereča vprašanja obrtništva, ki zadevajo v prvi vrsti bolniško, invalidsko in starostno zavarovanje obrtnika.

Ministrstvo trgovine in industrije je izdelalo sedaj osnutek uredbe o obrtniškem zavarovanju. V ministristvu se je 2. in 3. decembra lani vršila velika anketa zastopnikov zbornice in obrtniških organizacij, na kateri so bile premotrivane glavne in bistvene smernice za izvedbo zavarovanja in za sestavo zadevne uredbe v smislu finančnega zakona. Na tej anketi so bila premotrivana še druga vprašanja, zlasti tehnično-matematična stran zavarovanja, ko so zavarovalni strokovnjaki in zavarovalni matematiški podali različne načrte, kako naj bi se izvajalo to zavarovanje. Uredbi, ki je bila sedaj razposlana na vse merodajne obrtniške korporacije in organizacije, je priložen tudi kratak komentar. V prvi polovici letošnjega leta imajo korporacije zbrati popolno gradivo, ki bo služilo zavarovalnim matematikom za določitev prispevkov k zavarovanju za primer onemoglosti in starosti. Na podlagi teh matematično določenih zavarovalnih premij ima nato zavarovanje po določilih uredbe stopiti 1. januarja 1940 v veljavo in pravo.

Socialno zavarovanje je po uredbi za obrtnike obvezno. Zavarovanju so podvržene vse osebe, ki so po obrtniškem zakonu upravičeni izvrševati svojo obrt in jo izvršujejo. V splošnih določilih

uredba navaja, katere osebe so obvezane k zavarovanju in katere so izključene. Za zavarovanje obrtnikov za slučaj onemoglosti in starosti se ustanovi *Obrtniški pokojninski zavod*. Sedež zavoda bo ministrstvo za trgovino in industrijo pozneje določilo. Ta zavod bo upravljal poseben odbor, obstoječ iz predsednika in 8 odbornikov. Upravo voli skupščina, katere se udeležujejo s pravico odločanja in glasovanja delegati posameznih obrtniških korporacij.

Na drugi strani pa vodijo bolniško zavarovanje bolniške blagajne, ki se ustanove v vsaki banovini. Pristojni ban ima pravico, da se v njega območju ustanovi po potrebi več bolniških blagajn, ki jih upravlja posebna uprava s predsednikom na čelu.

Zbornica za TOI je za danes dopoldne sklicala v malo dvorano posebno obrtniško anketo z dnevnim redom: uredba o obrtniškem zavarovanju. Na to anketo je Zbornica povabila vsa obrtniška združenja na območju bivše ljubljanske oblasti. Na anketo je bilo vabljenih od 80 obrtniških združenj iz vseh krajev, tako Gorenjske, Dolenjske in Notranjske ter tja do Trbovelj. Odziv je bil prav dober, kar kaže, da vlada med našimi obrtniki prav živo zanimanje za njihovo socialno in starostno zavarovanje. Ankete se je iz Ljubljane udeležilo prav veliko število obrtnikov, ki so zastopali od 80 obrtniških združenj. Po otvoritvi ankete je prvi podal obširen in temeljit referat o uredbi obrtniškega zavarovanja tajnik Zbornice za TOI dr. Pretnar.

Anketa ob zaključku lista še traja. Prihodnje dni bo slika anketa obrtnikov v Celju in nato v Mariboru. Naše obrtništvo bo na teh anketah točno preciziralo svoje stališče in predložilo k osnutku uredbe gotove pripombe.

Ljubljana je dokazala, da zna ceniti lepe filme. Zanimanje za film

Robin Hood

Kino Matica 21-24 Predstave 16, 19. in 21. uri.

je vedno večje. Publika od navdušenja aplavdira. Nabavite vstopnice v predprodaji, rezervirane je dvigniti 1/2 ure pred predstavo.

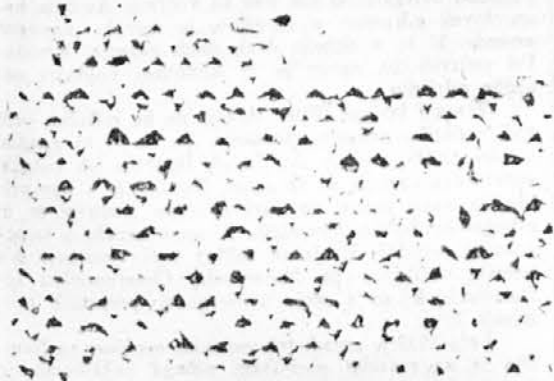
Ljubljana od včera do danes

Zadnji januar pišemo danes. Marsikomu bo odleglo, ker je prvi pred vrati. Res je, da se pozna, če je mesec dolg in še, če je založen s prazniki. Posebno državnim uradnikom se pozna, če ima ena in trideset dni; kar »tenek sukanec« morajo viti.

Vreme je lepo mirno, le od časa do časa malo zapiha mrzel veter, ki dežju ne pusti do besede. Nekaj stopinj nad ničlo se giblje temperatura. Od drugod, z višjih krajev, vedo povedati, da je padel nov sneg. Smučarji bodo veselji, zdaj bodo lahko izvedene tekme, ki so bile za nedogleden čas položene.

Tablice so menjavali

Včeraj dopoldne se je po mestu kar gnetlo avtomobilov. Kdor je zavljal na Breg, tja pred šentjakovski most, je moral kar ostrmeti. Pravi ameriški avtomobilski »park« je tam razlegnil. Vsake sorte vozila ste lahko zagledali, vseh znamk in starosti. Limuzine so stale tam, navadni skromni osebni avtomobili in tovorni avtomobili hujših lažjih »kalibrov«. Tudi taki so bili vmes, na katerih so bili naslikani pisani eksotični ptici, kakor so papagaji, buče, repa, zelje, kokosovi orehi itd. itd. Pred njimi pa so se gnetli lastniki ali vozači, ki so odvijali tablice. Seveda se je ob pločniku nabrala tudi neizogibna množica radovednežev, ki so o vsakem vozilu vedeli povedati kaj zanimivega.

Vse hiti gledat „Robina Hooda“

Zlopa še ni bil kakšen film v mestu deležen tolikšnega obiska, kakor ga je deležen »Robin Hood«, ki te dni teče v kinu »Matica«. Vse predstave so razprodane. Kdor se ne potruži in ne kupi vstopnice že v predprodaji, mora oditi praznih rok. Zdi se, da bo film na sporedu v Ljubljani še prav lep čas.

Gotovo je, da je to veliko zanimanje ljubljanskega občinstva v nemajhni meri vzbudilo tudi naš zanimivi podlistek »Junštva Hooda«, ki so ga brali in ga še berejo ljudje z rastočo pozornostjo. Prav gotovo hito vsi vneta bralci v Kino Matico, da si tam izpopolnijo še z živimi slikami to, kar so bili že brali.

Spet se je dvignilo število voženj

Reševalci so včeraj posredovali v osemnajstih primerih. Med drugim so prepeljali v bolnišnico tudi tele ponesrečence: Ranzinger Nežo, ki si je bila zlomila nogo, J. C. iz Blagovice, ki mu je prišlo na misel, da bi si končal

sestniku in mesarju Stampflu na Pragerskem. Kujavec je oženjen ter ima doma na majhnem posestvu ženo z malimi otroci. Služit je žel, ker ni mogel na malem domačem posestvu preživljati družine. Dne 11. januarja pa je nenadoma izginil. Svojem gospodarju pa je ukradel kolo, galoše, obleko ter nekaj denarja, katerega je kasiral pri Stampfljevih odjemalcih. V hlevu je pustil pismo, v katerem naznaja, da gre v prostovoljno smrt. Ni pa izvršil namere, dokler ga niso orožniki aretirali ter so ga oddali v sodne zapore v Slovenski Bistrici. Kjer je čakal na kazen. Tej pa se je izognil s tem, da se je obesil v svoji celici. Ječar ga je našel že mrtvega.

življenje, pa je pil lizol, desetletnega Nikolaja Talerja iz Bohinjske Bistrice; fantič se je smučal, pa si je zlomil nogo.

Kako pa kaj v bolnišnici?

Tam so včeraj sprejeli štirinajstletnega kolarjevega sina iz Srednje vasi pri Bohinju Arha Toneta. Tone je smučal, pa je tako nesrečno padel, da si je zlomil levo nogo. Osemindesetletni žagar iz Stare Loke pri Kočevju, Jakob Rupar, je padel in si pri tem zlomil kost v desni rami. Trinajstletno potnikovo hčer Cigoj Marijo je hudo oklal pes. Posestnik v Murici pri Sentjanžu, Jože Bajt, je šel v gozd podirati drevje. Neka bukev pa se je tako nerodno obrnila, ko je padala, da mu je pritisnila levo nogo. Desetletna posestnikova hčerka Marija Primožič iz Davče vasi pri Sorici je hodila okoli mlatinice. Nesreča pa je hotela, da je prišla z roko stroju približno. Mlatinica jo je zgrabila za levo roko ter ji pomečala prste. Naval v bolnišnico noče še prav nič ponehati. Kar naprej se vrste množice pomoči potrebnih.

Družba, ki je lastnica belgrajskega velesejma, je zaključila lansko poslovno dobo z velikim dobičkom. Z prvo leto je znašal čist dobiček 3.590.000 dinarjev, čeprav je družba zgradila veliko paviljonov in drugih stavb. Sklenjeno je bilo, da bodo prebitek porabili za povečanje razstavne površine in za gradnjo novih paviljonov, ki so v Belgradu vsi zidani. Pred prvim velesejemom so računali le na 4.700.000 dinarjev dohodka, v resnici pa jih je bilo nekaj nad 7 milijonov. Nam se pa čudno zdi, kaj je pripajalo belgrajsko velesejsko družbo do tega, da je objavila javnosti svoj računski zaključek, ko pa kaj takega še nismo doživeli s strani ljubljanskega velesejma v vseh letih, kar obstoja.

Ženina je napodila z metlo

Moravče, 29. januarja.

Letošnji predpust je za moravsko dolino kaj svojevrsten. Mnogi, ki bi lahko šli na ženitovanje, ostajajo doma; kdor bi si pa rad privoščil nekoliko zabave, pa nima priložnosti, da bi se pošte no razveselil. Svatbe so letos pri nas prav redke. Malo je vasi, ki niso videle »volka«, kakor so se šaliли nekaj tam, kjer ni bilo nobene ženitve. Nevešt je sicer na izbiro, manjka pa ženinov — takih, ki bi imeli kaj pod palcem. Če jih pa ni, se jih je treba izmisliti, zakaj danes so da marekaj ponarediti. Tako si je mislila družba veselih fantov, ki so nedavno uprizorili nerodno predpustno šalo. Janez, postaven mladenič, je prevzel glavno vlogo ženina. Nadel si je boljše obleko, ogrnil suknjo ter si namazal obraz, da je bil videti etar rejši. Nato si je nataknil naočnike in stisnil pod pazduho torbico, v roko pa palico — lepo zakrivilo leno in svelo okovano. Tak jo je mahnil nekje večera v spremstvu svojih tovarišev proti Krascam, kjer živi bogata, četudi že nekoliko priletna Marička. Sreča ji je bila da zdaj prijama, le ženi na ji še ni naklonila. Prevzela jo je tiha radost, kaj jo je zasnel eleganten gospod upokojenec iz ljubljanskega predmestja. Tam ima krasno novo vilo in svojo avto, povrhu pa še lep kup prihrankov. Marička mu je gladko verjela in postregla tako, kot se spodobi imenitnemu gospodu. Nekako o polnoči se je poslovil, češ da gre počivati v bližnjo gostino. V resnici pa je odšel k sosedu, kjer se je preoblekel in vrnil med tovariše, ki so blagorivali nevesto in pili na njeno zdravje. Marička ni spoznala prevare, ter je bila drugi dan vsa blažena in nasmejana. Sosed, ki ji je odpirala oči ter jo evarila, naj se ne da sleptiti, ni hotela verjeti. Vprašala je v gostini, ali je sinček tamkaj kdo prenočil. Povedali so ji, da ni bilo nikogar ter jo naposled prepričali, da je bilo vse skupaj le navadna šala. Prevarano nevesto je obšla upravičena jeza. Ko je zvečer namisljeni ženini spet prišel, tedaj je zgrabila metlo ter mu povedala, da se s pametnim dekletom ni treba norčevati.

Zveza združenih delavcev vstopila v „Jugoras“

Ljubljana, 31. januarja.

Nedavno je bila objavljena vest, da se je Zveza združenih delavcev včlenila v Jugoslovansko delavsko zvezo, katere predsednik je minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković. Razcepjenost, ki je prevladovala med posameznimi delavskimi organizacijami, ki imajo podobna gledanja na rešitev perečih stanovskih vprašanj in na naloge teh organizacij v boju proti razkrajalnemu marksizmu, je narekovala potrebo, da se med temi sorodnimi organizacijami najde temelj za enoten nastop in delo. Zveza združenih delavcev, pod katere okrilje se združila vse delavstvo, ki katoliško in slovensko misli in čuti, se je zato odzvala povabilu ministra Cvetkovića k razgovoru o priključitvi organizacije k vsodržavni delavski zvezi »Jugoras«. Zato sta odpotovala v Belgrad predsednik ZZZ Franjo Preželj in urednik »Slovenskega delavca« Andrej Križman. Minister Cvetković ju je sprejel obenem s člani glavnega odbora Jugorasa ter z njimi razpravljal o ureditvi vseh delavskih vprašanj v državi, zlasti pa pri nas doma.

Glavni predmet pogovorov je bila določitev odnosov med ZZZ in Jugorasom. Ker so ugotovili istovestnost svojih pogledov na politična, delavska organizacijska in protimarksistična vprašanja, so sklenili, da se ZZZ včleni v Jugoras, pri tem pa ohrani svojo delovno organizacijsko samostojnost na področju Slovenije s svojimi lastnimi pravili in programom ter vodi v Sloveniji edina vse narodno delavsko gibanje. Delavske organizacije, ki bi hotele vstopiti v Jugoras, se morajo prej pogoditi z ZZZ glede vstopa v to organizacijo, šele nato lahko vstopijo v Jugoras. ZZZ bo obdržala vse socialne ustanove, kolikor jih že ima. V primeru, da pride do prisilne enotne državne delavske organizacije, se bo ta izpeljala decentralizirano po področjih vseh delavskih zbornic. Za dravsko banovino bi prevzela organiziranje take organizacije ZZZ.

Drž. prvenstvo v alpski kombinaciji

Letošnje tekme za državno prvenstvo v alpski kombinaciji bodo 4. in 5. marca v Ribnici na Pohorju. Mariborska Zimska športna podzveza je prejela iz kabinete pisarne ministrstva za telesno vzgojo ljudstva g. Maistroviča na svojo tozadevno prošnjo odgovor, v katerem ji sporočajo, da je g. minister Maistrovič pripravljen prevzeti pokroviteljstvo nad letošnjimi dogodki državnega prvenstva ter se bo te prireditve verjetno tudi sam udeležil.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

... in potem smo dolgo kramljali, moja draga Anna, kajti nihče ne more človeka tako zelo očarati, kot naš stric in njegov prijatelj. In v areih bodočih gospodinj so vstale tihe nade in sanje. Upam, da bo prišla prihodnjo pomlad k nam, na svoj prvi veseli dogodek, ki kakor slišim ...

Anna si je la večer obesila okoli vrata biserno ovratnico, ki jo ji je poklonil Antonio. Ah, če bi se le poročil v Stürmckovo hišo, to bi bilo lepo, tako lepo! Pri Anni je bilo vedno vse lepo.

Toda Antonio ni imel namena tega storiti. Na drugi strani pa se ni dalo tajiti, da Vincene res namerava kaj taknega. Njegov prijatelj ga je končno moral spomniti na to, da je bila berlina prav za prav določena za to, da jih popelje v Pariz, ne pa, da bi gospodično Katarino Geuler samo vozila na sprehod, pa naj bo še tako očarljiva in naj še tako nerada hodi peš.

Po slovesnem obisku pri gospodični in njeni materi ter po večerji pri gospodu Bucerju, ki je bila takšna, da bi jim kmalu za vse življenje pokvarila pravilno prebavo, so Aristida z vso težavo spravili od igre in ga pripravili do tega, da je spet napregel konje, ki so se tudi toliko najedli, da so bili kar okrogli. Potem so se v počasnem diru odpeljali proti zahodu, da so jim kmalu izginile izpred oči strme strehe in zvezdnate trdnjave Vauhana ter visok, koničast cerkveni stolp. Peljali so se iz Porenja v prijazne francoske ravnine.

Vincene je skrbel za to, da se stvar tistih špansko-mehikanskih srebrnih zakladov, ki so jo našli v Livornu, ni čisto pozabila, in Antonio je nazadnje prišel že tako daleč, da jo je začel smatrati za nalogo, na vsak način iz takšnega vzroka, ki se o njem Vinceneu očitno sanjati ni moglo.

Antonio se je namreč zelo zelo malo verjetno, če se bo kdaj mogel za stalno naseliti v Evropi. Če ostane v Evropi, bi se moral prištevali za podanika tega ali onega vladarja ali vsaj kakšni skupnosti, za katero je že vnaprej vedel, da je ne bo mogel smatrati kot neko pametno vez. Čisto jasno mu je bilo, da bi to zanj pomenilo v marsikaterem oziru nesrečo. Na noben način pa se ni dalo tajiti, da je postal takšen po svojih vzgoji v Livornu in zaradi svojih poznejših doživetij na Kubi in v Afriki. V Ameriki je pač lahko postal člen na novo nastajajoče skupnosti — ne kot gospod, kakršen je bil na svojem zasebnem posestvu na Gallegovini, pač pa kot živi ud

185

rastoče celote. Tudi to, kar je bilo na vsej tej stvari pustolovskega, ga je mamil. »New Orleans«, »Louisiana« — že ta imena so mu zvenela tako vabilno. Hotel je videti svet; zdaj je tudi razumel, zakaj se mu večina Evropejcev, celo najinteligentnejših in takšnih, ki so mnogo potovali po svetu, zdi, kakor da nimajo nobenega pojma o tem, da Evropa še ne pomeni sveta, pač pa le majhen, in kakor je tudi že mogel ugotoviti, zbežan del tega pravega, resničnega sveta. Da, je pomislil —

Subjekt, ki si jih je ustvaril človeški razum in ki jim je dal tako pomembna imena, morajo ohraniti vedno gotov odnos do stvari — iz katerih so prav za prav vendar nastali. Težava pri glagolu »biti« je v tem, da je ta glagol neprehoden. V evropski preteklosti je bilo neskončno mnogo neprehodnih. Kdor je svoje življenje posvetil samemu sebi — čeprav ima na vse zadnje vsak človek svoj vzor, pa naj že bo kakršen koli — ta je pač res sebičen. Če bi vsi ljudje poskušali biti vedno »sami zase« in se ne bi nikdar hoteli ravnati po kakšnem vzgledu, potem bi vsako življenje kmalu samo od sebe zamrlo. Na Gallegovini sem poskušal ravnati ravno nasprotno — delati, delati in samo delati — toda vse to tudi ne privede nikamor. Zasmejal se je. Ali sem se morda še kaj drugega naučil?

Ko sem bil še otrok, mi je nekoč dejal pater Xaver: »Bodi takšen ali drugačen, samo da se boš Bogu dopadel. Cerkev ti bo povedala, kaj je Bogu všeč. Lahko dosežeš ta vzor, če boš ravnal tako, kakor te vera uči. Pojdi prej k obhajilu in potem sklepaj pogodbo.«

John Bonnyfeather je dejal: »Bodi pošten (moje geslo!) in posveti svoje življenje prevažanju blaga iz enega kraja v drugega. Od tega, kar boš zaslužil, boš lahko živel po plemiško.«

Cibo pa je rekel: »Nikdar ne moreš postati kaj drugega kot zdrava človeška žival, ki hrepeni samo po uživanju. — Ravnaj tako, kakor ti tvoja pamet pravi, da je prav. In golovo boš srečen.«

Sam sebi pa sem takole dejal: »Delaj, samo da nekaj delaš. Življenje je delo« — in v štirih letih sem postal že skoraj čisto travist. Zdal se vidim, kako slabo sem razumel Cibo. In brat François: »Pozabi na sebe, in delaj drugim dobro« — in z Gospodom boš spet vstal v novo življenje. Kristus naj ti bo za vzor. Cerkev ti je ohranila vzor. Posnemaj ga.«

In kje sem zdaj? Krajeno sem zdaj nekje med Strassbourgom in Nancyem v smeri proti zahodu. Politiko nikjer. Finančno v srečnih okoliščinah. Duševno — na tem, da bi spet prišel v stik s svetom; kajti to je prvi korak, da uresničim svoj ideal, kakor si ga predstavljam. Moram na vsak način, tako ali tako, stvar zgrabit pri ko-

renini in se čisto enostavno uvrstiti med ljudi, kjerkoli, kakorkoli in kmalu. In zaradi tega mora biti moj prvi korak, da poiščem ljudi in jih spoznam. Zakaj ne bi spoznal ljudi iz visokih trgovskih krogov prav tako dobro kot katerekoli druge? Moje bogastvo in moje skušnje mi nudijo to možnost. Svoje nekdanje prijateljstvo z Vincenom, ki me ima rad, sem na tem potovanju znova utrdil. Zakaj ne bi bila to izhodna točka, ta špansko-mehikanski posel pa vodilna nit? V Parizu bom govoril z bančniki, v Londonu s šrom Franciscem Baringom, nazaj grede iz Londona pa v Amsterdamu z Labouchereom — seveda, če se sploh vrnem. Jasno je, da bi lahko ostal tam. Uboga Florencel — Da, vsaj pogledat bom šel kaj tja in potem —

»Bom že še prihodnjič kdaj prišel v Metz,« je dejal Vincen zaspano. »Sprizjani se s tem, moj dragi, da bom prvi del tega potovanja v Pariz prespal. Ne morem pomagati, Strassbourg me je čisto izrpal. Moram pa biti brezpogojno sposoben trezno misliti, če govorim z Ouvrardom — in s Talleyrandom.« Vincene je požvižgal ter se nerodno vzravnil. »Prav imaš, predolgo smo ostali tam. Lahko bi me bil prej nagnal domov. Za to Katarino mi je zdaj že čisto vseeno. Kako pa kaj ti misliš o njej?«

»Zelo lepa je,« je odvrnil Antonio brezbržnega. Vincene je priklinal čez nekaj časa ter se naslonil ob stran, da bi zaspal, kolikor mu bo pač cesta dovoljevala. Kmalu je bil smehljaj nad zaskrbljenimi potezami na obrazu. »Prav imaš Toni, zelo lepa je. Splačalo se je. Ali naj po vsem tem, kar se je zgodilo, razložim Ouvrardov predlog don Luisu?«

»Ne verjamem, da bi bil markis človek, ki bi dopustil, da bi se zaradi sovraštva do koga morali zmanjšati njegovi dohodki,« je odgovoril Antonio. Razen tega pa je njegov mal načrt naperjen proti meni.«

»Ne pozabi pa tega, da sem sedel tudi jaz v vozu,« je mrmral Vincene.

»To pa je bilo z don Luisovega stališča postranskega pomena.« »To imaš pa tudi prav — spet enkrat,« je dejal Vincene, nato pa je precej dolg kos poti presmrtal.

»Čemu neki toliko ljudi vendar poslušajo moj nasvet in se zaneseno pride do kakšne kupčije?« je pomislil Antonio.

Nagel topot kopit mu je zvenel v ušesih kot godba. »Naprejš — to povelje še vedno velja. Ves se je zagledal v pokrajino, ki je bežala mimo ter se izgubil v njej.

Proti polnoči so se pripeljali po precejšnjih sitnostih, ki so jih imeli pri vходу skozi mestna vrata, v Nancy, ter pospali kot svitene klade. Za Pujola je bilo to nenavadno dolga in naporna pot.

Od tu in tam

6 milijonov dinarjev je določila vlada za memorandaj lvankega polja v Bosanski Posavini, torej ozemlja, na katerem leži tudi Slavonjski Brod. Od tega zneska pa bodo morale banovina in prizadele občine prevzeti del tudi na svoje rame. Prebivalstvu pa bo s tem hudo ustreženo, ker bodo obvarovani pred rednimi poplavi, ki je izredno plodno zemljo pretvarjala v močvirje in kotička mrčesa in komarjev.

Volitve v ljubljanski Pokojninski zavod bodo bržkone razpisane v nekaj dneh. S tem v zvezi je tudi prihod predsednika dr. Milavca v Split, kjer bo ekulal s predstavniki nameštenskih društev doseči sporazum o razdelitvi odbornikov, ker bi na ta način ne bilo treba volitev razpisati. Tak sporazum je bil v načelu že sprejet, treba se je le še pogovoriti o razdelitvi odbornikov mest med tri društva zasebnih nameštencev.

Trije delavci so se zadušili v mostarskem rudniku, ko so v rovu gasili požar. Bili so pri svojem delu tako neprevidni, da se niso opremili z zaščitnimi maskami ter so, ne da bi čutili, vdihavali strupene pline, ki so jih omamili. Delavci so se sosedili in izdihali, ker dolgo časa ni bilo od rudniške vodstva nikogar, ki bi prišel nadzorovati delo. Šele delavci, ki se jim je čudno zdelo, da njihovih tovarišev tako dolgo ni iz rova, so šli pogledat in našli tovariše mrtve. Zelo verjetno je pri tem, da imenovani rudnik, kakor vsi drugi rudniki po našem jugu, ni imel pripravljenih plinskih mask in podobnih zaščitnih oprem, kakor jih sicer predpisujejo zakoni.

Srebrna svečnika je ukradel iz oltarja majhen deček, da bi svoj bolni materi kupil zdravil. V cerkev sv. Vincencija v Sarajevu je prišel pred nekaj dnevi mal fantič in kleče pred oltarjem goreče molil. Ko so ga usmiljenec videli, so ga pustili v cerkvi in odšli. Po dečkovem odhodu pa so pazili, da sta izpred oltarja izginila dva srebrna svečnika. Prijavilo so zadevo policiji, ki je dečka takoj prijel. Fantič je povedal, da je njegova mati težko bolna, a v hiši nimajo ničesar za jesti, kaj šele, da bi kupili materi zdravil. Ko je v cerkvi zagledal svečnika, se je dolgo boril, če naj jih vzame ali ne. Končno je le ukradel in hotel svečnika prodati, da bi materi kupil zdravil. Usmiljenec so se potem prepričali, da je deček govoril resnico in so zato prosile policijo, naj ga ne kaznuje, same pa so mu dale toliko denarja, da je kupil za mater zdravila.

Zalostno zgodbo je doživelo lahkoverno 19-letno dekle Rasima Suljić iz Dobroja v Bosni. Nekoga dne je dobila pismo, v katerem jo neki neznanec vabi, naj pride k njemu v Bosanski Brod za služkinjo. Dekle, doma v revni družini, se je zasluzila razveselilo in odšlo k naslovljenju. Bil je neki mesar. Ze po nekaj dneh pa ji je ta mesar nasvetoval, naj gre za služkinjo v Belgrad k njegovemu dobremu prijatelju. Komaj je prišla v Belgrad, so jo že pregovorili, naj gre služiti k nekemu bogatašu v Skoplje. Tudi tam je bila le nekaj dni. Morala je naprej v Tetovo, kjer pa jo je gospodar grdo zlorabil. Šele tedaj je dekle spoznalo, da je nasledilo spretnim trgovcem z belim blagom. Posrečilo se ji je pobegniti in prijaviti vso stvar policiji. Pozneje se je pokazalo, da je romala Rasima iz rok v roke in da je vsak izmed njenih gospodarjev in meštarijev zaslužil po nekaj tisočakov za nagrado. Dogodba pa je obenem dokaz, kako večje imajo razpredene svoje mreže trgovci z belim blagom.

S kolokli, s katerih sta žige odstranjevala s kemičnimi tekočinami, sta trgovca dva mušmama. Mujo in Husejin Sabić iz Sabca. Davkarja je od več strani izvedela, da prodajata po mestu dva moška lepe in nepoškodovane kolke za mnogo nižje cene kakor pa se glasi natisnjena cena. Mišliti so sprva, da gre za dva vlomilca, ki sta iz kake trafike pobrala kolke. Ko so pa oba brata prišli, so dognali, da sta le zbirala stare, uničene kolke, odstranjevala s kemičnimi enoviti žige in jih nato prodajala naprej.

Vas Zabnik v Prekmurju resno ogroža reka Mura. Voda trga bregove ter je začela odnašati tudi že dela dvorišč pri hišah, ki leže ob reki. Bržkone bodo morali prebivalci vsa zapustiti, če ne bo prišla hitra pomoč. Ze pred sedmimi leti, ko bi se dala nevarnost z malimi denarji odstraniti, so ljudje prosili oblasti za pomoč. Toda takrat so rekli, da za to ni kreditov. Nekateri so stavili predlog, naj bi s stroškom za popravila prispevala svoje tudi savaška banovina. Vendar bo tak predlog težko prodrli, ker spadajo vsi ograjeni kraji v področje dravske banovine. Moja bo kaj boljše, ka bodo začeli z velikimi regulacijskimi deli iz kreditov, ki jih je gradbeno ministrstvo odobrilo za Prekmurje.

Bodijevo afero bodo spet znova pogreli na belgijskem sodišču. Lani je bila Bodijeva žena ekupaj z Rusom Nečajevim obojena na pol leta zapora. Državni tožilec pa se je proti razsodbi pritožil, kakor je kasacija odredila ponovno razpravo. Tako bosta Bodijeva in Nečajev po vsej verjetnosti dobila nekoliko večjo kazn.

Dekle in sebe je ubil Jovo Ranić iz Slavonškega Brodu samo zato, ker se ni smel poročiti. Jovo se je bil zaljubil v Pepico Baršić, ki je služila v hotelu za sobarico. Panudil ji je zakon, toda dekle je prej vprašalo svojo mater za svet. Mati pa je odvetovala zakon iz razloga, da je fant druge vere kakor ona. Ko je Pepica Paniču povedala materin nasvet, se je fanta prišla ožestiti. V nedeljo je spet prišla k njej in ji dejala, da bo odšel v Belgrad. Ne da bi kolikšni pokazal svoje razburjenje, pa je potegnil samokres in večkrat ustrelil dekleta v glavo. Takoj nato pa je pogljal se ebi krogla v glavo. Obležal je mrtev, dekle pa ima smrtno nevarno rano, ostalo pa je kljub temu pri zavesti. Vendar ni upanja, da bi ostala pri življenju.

Trije ljudje so predvčeršnjim utonili v Donavi pri Bačkem Novem Selu. Bili so trije delavci, ki so se hoteli prepeljati na drugo stran reke. Odrinili so od brega, pa so kmalu zapazili, da čoln pušča. Z vso mujo so metali vodo iz čolna, toda ves trud je bil zaman. Čoln se je začel potapljati, toda vbi trije so prej skočili v vodo. Zaradi ledeno mrzle vode pa so jim popustile moči in so utonili.

Krvne osvete se boji oče morilca Henrika Risa iz Bežanije pri Zemunu. Kakor smo že poročali, je pred tednom skupina treh bratov Risov ubila pred pračom rodnega doma posestnika Macuro. Takoj po umoru se je šel morilec, ki je zadal Macuri zadnji smrtni udarec z nožem, sam javit na sodišče v Sremski Mitrovici. Orožniki so potem prijeli vse soudeležence in njihovoga očeta in jih vse odpremili v sodne zapore. Sodnik je potem očeta izpustil, toda mož se ni upal domov, temveč se je zatekel spet k orožnikom, da bi ga zaščitili pred osveto, ki jo pripravljajo brat pokojnega Macure in njegov zet. Stari Risa je dejal, da se ne bo prej vrnil v vas, dokler mu oblast ne zagotovi varnosti in sigurnosti.

Pripombe o našem gledališču

Drugi del popravka iz uprave gledališča se glasi:

Ni resnično, kakor trdi drugi članek v Vašem listu, ki pravi: »Ta strah pred kritiko, ki si drzne kaj več kakor samo hvaliti, ki se drzne dregniti v kompleks vseh umetniških in materialnih vprašanj, iz katerih se poraja kriza, ta strah je ena najznačilnejših značb za vodstvo našega gledališča... Lahko bomo prišli še tako daleč, da se bo sedanje vodstvo gledališča ne le pred uslužbenci, marveč tudi pred javnostjo skirilo za svoj državni značaj in za zakon, da je vsaka kritika državnih ustanov nedopustna.« Pač pa je točno, da se vodstvo Narodnega gledališča zaveda visoke kulturne misije svoje ustanove in ve, da nestvarna, neumetniška in neodgovorna kritika tej misiji samo škoduje in delo v gledališču ovira, kakor kvari tudi odnos med gledališčem in javnostjo, ki jo z neutemeljenimi sodbami in nerazumni trditvami bega. Vsaka kritika pa, ki nastane v polni zavesti o pomenu gledališča v narodnem življenju in o pomenu sodb o njem, je upravi Narodnega gledališča dobrodošla in dragocena.

Ni resnično, kar trdi odstavek v istem članku, ki se nanaša na repertoar drame: »Nič zato, če zaradi padajočega obiska gledališče in najpotrebnejše v njem etika denarna kriza. Glavno je, da je zadostno enobitnišnim kapricam nekaterih ljudi ter njihovih suflerjev, temveč je res, da v dramskem gledališču obisk zadnja leta nikakor ne pada, temveč nasprotno: obisk v drami neprestano raste in je dosegel svoj višek ravno v letu, na katero se ta pripomba nanaša.

Ni res, kakor pravi drugi članek: »Da je neka pevka, ki je zasebno žena opernega ravatelja, v operi »Frasquita« dobila za obloko posebno lepa podporo 4.000 din, temveč je res, da ta pevka sploh ni prejela nobene podpore in nobenega prispevka od uprave Narodnega gledališča. En del obloke za omenjeno opereto je njena zasebna last, drugi del pa je bil nabavljen za garderobo Narodnega gledališča, katerega lastnina ostane, in sicer v znesku, ki daleč ne dosega niti

To in ono iz justične palače

Ljubljana, 29. januarja.

Prav dobro je, če sodni reporter vtakne svoj nos tudi v znamenito sobo št. 28, ki je prva v pritličju justične palače in pred katero se skoraj vsak dan zgrinjajo skupine prepričev in užaljenih ljudi, ki iščejo obrambo svoje časti. Tja pa prihajajo tudi ljudje z manjšimi grehi in skupine iz malega kriminala.

Sojen brezpogojno, ker ni prišel pred...

Navadna zadeva zaradi častikrpe, kakor smo včasih govorili o prestopkih zoper varnost časti. Gospod Stanko je v neki gostilni nadržal poštono gostilničarko. Vse ji je izrekel, samo poštone besede ne. Dobil je od sodnika »plav listek«, da mora priti ta in ta dan preden, da bo dajal odgovor za svoje nekavalirsko dejanje. Stanko, ošaben možakar, je vabilo odklonil in pripomnil pismošiš, da ga pod nobenim pogojem ne sprejme. Pismošiša je zadal na vabilo uradno potrdil odklonitev. Sodnik je zaslial tožiteljico in nekatere priče. Sodba: Toženec Stanko je obsojen na denarno kazn 360 din ali 6 dni zapora, to nepogojno, ker se ni zglasil k razpravi in je vabilo odklonil. Dobra je ta! Tožiteljica sodniku: »Gospod, prav lepo vas prosim, da bi mi prepovali v mojo gostilno. Drugače ne bom imela miru!« Sodnik: »Za zdaj to ni mogoče!«

Črno se je vozil po železnici.

Jože iz Grosuplja je bil poklican v sobo št. 28, ker je bil obtožen, da je opeharil železniško upravo s tem, da je vzel vozni listek le do Škofljice, pa se je potegnil tja do Grosuplja. Jože je prekan tič, ki se je že dalj časa tako voziral po železnici. Sodniku je slovesno in samozavestno zatrjeval: »Nisem kriv. Vzel sem listek res do Škofljice, pa sem nato sprevednika prošil za doplačilo do Grosuplja. Morda je pozabil, da mi ni dal dopolnilnega listka.« Nato zaslialne priče so mladega junaka postavile na laž. Železničar Kostevc: »Fanta prav dobro poznam. Ujel sem ga že 5-6 krat, da je moral plačati kazn, ker je vzel listek do Škofljice, pa se je vozil do Grosuplja. Vedno so črno vozi. Mene se ogiblje. Skrivna se po stranišjih in hodi iz vagona v vagon. Je star lisjak!« Na sodnikovo posebno vprašanje: »Takega potnika, ko je tale, že dolgo let nismo imeli.«

Vratar na grosupljski postaji, Janez Čelnik: »Tri leta sem že tam vratar. Ujel sem Jožeta že večkrat. Dostikrat mi je ušel. Parkrat je pa doplačal. Vendar sem ga 7. septembra prijel in odpeljal v pisarno.«

Postajenačelnik Fran Brinšek: »Vedno se vozi z listkom za krajšo progo. Tisti dan sem mu

Športne vesti

Žrebanje za tekmovalce za Davisov pokal. Ameriška teniška zveza je določila, da bo žrebanje držav udeleženk za tekme za Davisov pokal prihodnji petek, to je 3. februarja. Žrebanje bo v Newyorku v navzočnosti zastopnikov 12 držav.

Svetovno drsalno prvenstvo v Davosu v hitrostnem drsanju je prineslo do sedaj naslednje rezultate. 500 m Engestangen (Norveška) 41,9 sek. 2. Krogh (Norveška) 42,5. Na 5000 m: 1. Ballangrud (Norveška) 8:21,4; 2. Staksrud (Norveška) 8:21,9. V skupni oceni vodi do sedaj Ballangrud. Moškega umetnega drsalnega prvenstva se udeležuje 13 tekmovalcev, in sicer 6 Nemcev, 4 Angleži in po en Šved, Danec in Švicar. Do sedaj je najboljši Anglež Graham Sharpe.

Tek skozi vrata v Garmischu. V teku skozi vrata v Garmischu je sijajno zmagal Cranz Rudi (Nemčija) v času 1:22,3. 2. Hanz Hanson (Švedska) 1:23,2. 3. Pfeifer Albert (Nemčija) 1:28. 4. Sennewein Josip (Nemčija) 1:28,9. Sledijo še Berg (Norveška), Schwabl, deveti in deseti sta bila Francoz Burnet in Italijan Nano. Wiely Waleh, ki je zmagal v amuku, je bil v teku skozi vrata šele 16. Na progi je namreč dvakrat padel. Nad vse lep uspeh pa beleži Šved Hanson, ki je med 43 najboljši tekmovalci v alpski kombinaciji dosegel drugo mesto v teku skozi vrata.

Maks Schmeling se je včeraj ukrcal na »Normandie« in gre zopet v Ameriko znova preizkušat srečo. Nekateri nemški časopisi pišejo, da bo njegov prvi nasprotnik Tony Galento.

Drugi del tekme med Gradjskim in Hajdukom je bil včeraj po kosilu v Zagrebu. V regularnem času je ostal rezultat 1:1 in šele v prvem delu podaljška je Antolkovič po lepi kombinaciji zabil odločilni gol, Hajduk je nastopil samo z de-

polovico zgoraj navedene številke. Vel stroški za nabavo so znašali 1.696 din.

Za upravo Narodnega gledališča v Ljubljani: Oton Župančič,

Za nam je, da za gledališki jubilejni teden še nismo mogli prineti nobenega članka, ki bi ga ta prireditelj zaslužila. Popravki gledališkega vodstva nam jemljejo prostor za to. Ni torej naša krivda, da gledališkemu jubileju ne moremo posvetiti prave pozornosti.

K tej polovici popravka pripominjamo spet to, da naše ugotovitve potrjuje. Popravek je mnenja, da je »vsaka taka in taka kritika upravi gledališča dobra in dragocena«. Da to neizpodbitno drži, stvarno pričajo nastopi direktorja opere, priča tožba ravnatelja drame zaradi kritike in ne v najmanjši meri popravki gledališča našemu listu...

Kaj misli gledališka uprava, da se ba kdo spušča v novarne zadeve našega gledališča in tvegal popravke, tožbe, suvereni kulturni prezir odločujočih magnatov in celo klofute kakih direktorjev zaradi česa manj vrednega, kakor pa zaradi pomena, ki ga gledališče v našem narodnem življenju ima?

Da bi le bilo vse v našem gledališču, zlasti program in ohranjanje umetniških moči vedno narekovano po tako visokih nagibih in nesebični ljubezni, kakor je naša brezobzirna kritika gledališkega nehanja!

K drugemu delu popravka pripominjamo, da smo izrecno poudarili, da govorje, koliko je neka pevka dobila podpore za toaleto. Gledališki popravek priznava, da so stroški za nabavo znašali ne toliko kakor trdijo govorice, marveč 1696 din. Ker je zaradi omenjene pevke in omenjene številke prišel popravek, smo prepričani, da se gledališkemu vodstvu omenjena moč zdi za napredek naše opere zelo dragocena, pa naj javnost ali kritika, ki je »nastala v polni zavesti o pomenu gledališča v narodnem življenju« sodita o njej tako ali tako.

naložil kazn. On je dejal: »Imam denar, pa ne plačam.« Vzroka ni povedal. Tudi ni povedal, da je od sprevednika zahteval dopolnilni listek.

Zastopnik ljubljanske železniške direkcije: »Predlagam najstrožjo kazn za obtoženca, ker se vedno ponavljajo take goljufije. Železnica ima 23.50 din škodo.«

Sodba: 14 dni zapora, to nepogojno in ima plačati železnici 23.50 din. Jože: »Spremenite kazn v denarno, rad plačam.« Sodnik: »Sodba je izrečena in konec je.« »Sprejmete kazn ali se pritožite?« Jože ogorčen: »Ne sprejemem. Prosim priliziv!«

Dve 93 letni slovenski grči

Dobrič, 30. januarja.

V Bogu je zaspal najstarejši tukajšnji občan Smolič Peter iz Preske. Star je bil 93 let. Naj v miru počiva grča doberniške doline, ki je pustil samo še enega takega junaka, to je Špelica iz Vrbovca, ki bo tudi sedaj izpolnil 93 let. Zanimivo je, da je bilo življenje omenjenih zelo skromno in zelo preprosto. Špelci je po večini stanoval v gorici Smaver. Sam si je kuhal in ei sam stregel, pa to ne glede, če je nosil na ramenih 90 let. Največ je snedel mačjeja ter polhovega mesa. Sedaj, ko je bil v 93. letu starosti, pa tudi ni rabil posebne hrane, temveč je užival kot ostali, navadno kmečko jed.

Prosvetno društvo v Dobriču priredi v nedeljo, dne 5. febr. v Baragovem domu lepo igro »Deseti brate«. Ker bodo pri tej igri nastopili v glavnem samo stari igralci — soustanovitelji tega društva, ki je lani praznovalo 35 letnico obstoja, je veliko zanimanje, kako se bodo naše stare grče izkazale. Igro bodo ponovili, da jo bo lahko vsak videl.

Tečaj za dekljska ročna dela vodi ga. šol. upraviteljica. Konec marca meseca bo v Dobriču razstava izgotovljenih ročnih del. Da bi bil le lep uspeh!

Tromesečni državni gospodinjski tečaj se bo vršil v Dobriču. Tečaj bo v občinskem domu in se bo pričel najbrž marca meseca.

Minula nedeljo je bil občni zbor Prosvetnega društva, na katerem je predsednik g. župnik poročal o delu društva v minulem letu. Zahvalil se je članstvu in ostalemu občinstvu za veliko poživljalnost pri delu novega Prosvetnega doma, ki je dobil ime po našem faranu — Baragov dom. Izvoljen je nato isti odbor s predsednikom g. župnikom.

setimi igralci, dočim je Gradjski nastopil kompleten.

V polfinalne pridejo torej: Gradjski, Slavija (Sarajevo), BSK, Jugoslavija. V zahodnem pasu bi morala torej igrati Slavija in Gradjski. Ta pa je sporočil odboru za zimski pokal, da s Slavijo ne igra v nobenem pogoju in da želi igrati z Jugoslavijo, in sicer najprej v Belgradu potem pa v Zagrebu. Za primer, da odbor ne sprejme predlogov Gradjskega, potem Gradjski ne igra več. Odločitev bo padla nočjo v Belgradu.

Državno smučarsko prvenstvo v klasični kombinaciji bo končno veljavno 4. in 5. februarja na Sljemenu. Prvenstvo bo organiziral zagrebški Maraton.

Združenje gostilniških podjetij v Ljubljani poziva svoje članstvo, da se udeležijo danes ob 3 popoldne pogreba umrle članice, gostilničarke Katarine Volkar, od njenega doma na Poljanski cesti 9, na pokopališče k Sv. Križu — Uprava združenja.

Na slavnostnem koncertu, ki ga priredi Glasbena Matica ljubljanska v proslavo 60 letnice skladatelja Antona Lajovica, bodo izvajana naslednja Lajovčeva dela: »Gozdna samotna«, za ženski zbor s spremljevanjem simfoničnega orkestra. Samospevi: »Svetla noč«, »Spleen«, »Mesec v izbi«, poje Jože Gostič, pri klavirju prof. Marijan Lipovšek. Simfonični orkester zaigra »Andante in Capriccio«. Jože Gostič zapoje »Pesem starca«, »O, da deliđ je dragi moj«, »Ah, tako mi je prešla mladost!« Pri klavirju prof. Marijan Lipovšek. Mešani zbor Glasbene Matice bo zapel naslednje Lajovčeve zbere: »Boleat je kovač«, »V črna pesma«, »Napitnica«, »Kroparje«, »Lah in Zeleni Jurje«. Sopran-solo v poslednjem zboru bo pela gđ. Valerija Heybalova. Uvodno besedo posvečeno skladatelju bo govoril prof. Marijan Lipovšek. Dirigent orkestra in zbora, ravnatelj Mirko Polič. Sedeži so že v predprodaji v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblačnost (%)	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine (mm)	Vreča
Ljubljana	761,6	4,4	2,8	80	10 SE,	0,2	dež
Maribor	762,5	2,6	1,0	80	10 SW,	1,0	dež
Zagreb	763,7	4,0	2,0	90	10 N,	1,0	dež
Belgrad	762,4	7,0	4,0	80	10 NE,	0,5	dež
Sarajevo	760,8	7,0	2,0	80	10	—	—
Vis	761,1	1,0	7,0	90	10 W,	0,4	dež
Split	760,5	14,0	11,0	90	10 S,	4,0	dež
Kumbar	76	7	15,0	12,0	30	7	E,
Rab	759,1	10,0	10,0	80	10	—	—
Dobropolje	76	2	15,0	13,0	80	10	SSE,

Vremenska napoved: Večinoma oblačno in spremljivo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od nedelje do danes: V nedeljo je bilo iz noči oblačno in megleno. Ob 8 je padlo nekaj kapljic dežja, ob 8,50 pa je pričel naletavati sneg. Rahlo je snežilo do 9.30. Ob 10.30 se je na vzhodu oblačnost nekoliko pretrgala, ob 10.50 pa je za trenutek posijalo sonce. Ostali čas do 15 se je oblačnost spreminjala, naker se je popolnoma pooblačilo in tako ostalo tudi ponoči. Najnižja toplota zraka je znašala — 1,6 stopinj C, najvišja pa 3,8 stopinj C. Padavina (dež in sneg) je dala 0,3 mm vode. — Včeraj ponoči je deževalo, jutraj pa je bilo popolnoma oblačno. Najnižja toplota zraka je znašala 1,8 stopinj C. Ob 14.30 se je na jugovzhodu oblačnost za nekaj časa pretrgala, a se je kmalu zopet popolnoma pooblačilo. Tudi zvečer in ponoči je bilo oblačno. Proti jutru je rahlo deževalo, pihal je lahek jugovzhodnik.

Koledar

Danes, torek, 31. januarja: Martina. Sreda, 1. februarja: Ignacija.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Uštar, Selenburgova 7.

Društvo nižjih mestnih nameštencev v Ljubljani ima v sredo 1. februarja v dvorani hotela Metropol na Masarykovi cesti dobrodelno prireditve. Začetek ob 20. Igra godba jazz. Obloka promenadna. Vstopnine ni, le prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

Prijave po uredbi o invalidih. Opozarjamo dotične invalide, vojne vdove in starše iz Gorenjske, Notranjske in Dolenjske, kateri spadajo pod Okrožno invalidsko sodišče v Ljubljani, da naj se ne obračajo v invalidskih zadevah na Okrožno sodišče v Ljubljani na Kralja Petra trgu, ker posluje invalidski oddelek tega sodišča edino v vojašnici Vojvode Mišiča. Vse informacije in prijave vrši Udrženje vojnih invalidov.

IV. tradicionalna družabna prireditve bano-vinskih uslužbencev dravske banovine bo v soboto 4. februarja t. l. ob 20 v veliki dvorani hotela Metropol v Ljubljani, Masarykova cesta. Častno predsedstvo v damskem koniteju je prevzela iz ljubeznivosti soproga g. bana gospa dr. Natlačenova. Vabljeni člani, njihove družine in po njih vpeljeni gostje.

Šolski koncert bolgarskega tenorista. Bolgarski tenorist Hristo Zlatev, ki organizira koncert bolgarske narodne pesmi za srednješolce nas naproša, da sporočimo, da se bo njegov šolski koncert vršil v sredo, dne 1. februarja ob 11 dopoldne v veliki dvorani »Uniona«.

Zveza Maistrovih borcev v Mariboru vabi vse one borce, ki stanujejo v območju ormškega sodnega okraja in so se v prevarni dobi leta 1918-19 borili pod poveljstvom generala Maistra za osvoboditev naše severne meje, na ustanovni občni zbor Odseka Zveze Maistrovih borcev, ki bo v nedeljo, 12. februarja, po rani sveti maši v klubski sobi hotela »Rajh« v Ormožu. — Vabimo tudi one borce, ki morda niso prejeli našega vabila!

Franciška škola prosveta M. O. v Ljubljani ima danes 31. t. ob 8 zvečer v franciški dvorani skiptično predavanje iz vsakdanjega življenja naprežev pod naslovom »Nepoznani Vatikan«. Kot dotalek bo skiptično predavanje »Spomini na Budimpešto 1938«. Ob številnih skiptičnih slikah predava dr. p. Roman Tominec. Vstopnice po enotnih cenah 3 din v pisarni »Pax et Bonum«. Člani popust.

Šmarogorsko okrožje ima drevi ob 8 sejo v samostanski dvorani v Spodnji Šiški.

»On in njegova nevesta«, je naslov veličavni predpustni burki v štirih dejanjih s petjem in godbo, ki jo ponovi Franciška škola prosveta M. O. na Svečnico v četrtek, 2. februarja ob 5 popoldne v franciški dvorani. Režija Milana Skrbinska. Glasbeni vložki od Jože Osane, ki vodi društveni orkester. Če se želite za predpust od srca nasmejati, si pravčasno rezervirajte vstopnice v pisarni »Pax et Bonum« v franciškanem prehodu.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Ponedeljek, 30.: zaprto.

Torek, 31.: zaprto.

Sreda, 1.: Upniki — na plan! Red Sreda. Četrtek, 2., ob 11. dop.: Odkritje Cankarjevga spomenika in Akademija. (Za Akademijo cene od 10 din navzdol.) — Ob 20: Hlapci. Premiera. Premierski abonma.

Petek, 3., ob 15: Veriga. Dijaška predstava po globoko zniž. cenah.

Sobota, 4.: Veronika Deseniška. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 5., ob 15: Dobruđa 1916. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: Potopljeni svet. Izven. Izredno znižane cene od 14 din navzdol.

OPERA. — Začetek ob 20.

Ponedeljek, 30.: zaprto.

Torek, 31.: zaprto. (Generalica.)

Sreda, 1.: Lohengrin. Premiera. Premierski abonma.

Četrtek, 2., ob 15: Grofica Marica. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol. — Ob 20: Tosca. Gostovanje Vere Majdičeve in Josipa Gostiča. Izven.

Petek, 3.: Jolanta. Gianni Schicchi. Red Četrtek.

Sobota, 4.: Frasquita. Red A.

Mariborsko gledališče

Torek, 31. januarja ob 8: »Automelody«. Red C. Premiera.

Sreda, 1. februarja: zaprto.

Italijanski slavospjev svojim junakom

Mož iz svetovne, abesinske in španske vojne

Italijanski oko gleda na Španijo in ne sprejema ničesar, kar se Italijanom le zdi omembe vredno. To je zanje tista dežela, ki naj vrne italijanskemu vojaku njegov sloves, da svet ne bo gledal v njem plašljivega človeka, pač pa junaka, ki je za italijansko stvar pripravljen dati vse kar ima, tudi svoje življenje. Mussolini je že nekajkrat odločno poudaril, da Italiji ne gre v Španiji za ničesar drugega, kakor za zmago fašistične ideje, ne pa morda za to, da bi si priborila nove zemlje. Italija je danes ponosna na svojo vojsko, saj o njej pravi, da ji v Evropi ni nikjer enake, ne na kopnem, ne na morju in ne v zraku. Ponosna pa ni samo na svojo veliko vojaško pripravljenost, kar se tiče vojnega materiala in najmodernejšega orožja, pač pa je ponosna na vsakega svojega vojaka od generala do zadnjega navadnega vojaka. To dokazuje tudi primer, kaj so italijanski časopisi napisali zadnjič o italijanskem generalu Gambaru, ki poveljuje zdaj italijanskim vojakom v Španiji. Takole piše »Stampa«:

»Gambara se dobro počuti« — tako pravijo naši legionarji. General Gastone Gambara je brez dvoma eden tistih ljudi, ki so v prvi vrsti pripomogli do tako veličastne zmage nad Barcelono, mož, ki zadaja rdečim španskim oddelkom poraz za porazom. Poveljuje prostovoljskemu armadnemu zboru in je danes star 48 let. Rodil se je v Imoli 10. dec. 1890. Svojo vojaško kariero je začel med alpinci. Med svetovno vojno je poveljeval nekemu napadalnemu oddelku. Delal je naravnost čudeže pri ponovnem zavzetju hribov okoli Suareza in pri osvojitvi Sierravalleya. Njegovi neustrašeni vojaki ga naravnost obožujejo. Za časa abesinske vojne se je Gastone Gambara, častnik velike Italije, udeleževal bojev kot poveljnik prve divizije črnih erajev. V Španiji je svoje vojaške sposobnosti dokazal še v večji meri s svojo previdnostjo in drznostjo. Znal je preslepiti rdeče generale, katerimi je imel opravka na bojišču, da so bili čisto prepričani, da nacionalistična vojska ne namerava napasti in so zato dali svojim vojakom počitek. V tem trenutku pa je že dal Gambara povelje za napad z boka, ki je rdečim četam prinesel nov poraz. Gambarova strategija je bila vedno zmagovita. Pred osmimi dnevi je bil pri nekem napadu lažje ranjen, a ni dovolil, da bi ga prepeljali v bolnišnico, pač pa je z odprtega avtomobila še dalje vodil boje. Zavzetje Barcelone je v veliki meri zaslug tega velikega poveljnika, vrednega sina Mussolinijeve Italije.

Se Clemenceau jih je občudoval...

Italija hoče vrniti čast tudi tistim svojim vojakom, ki so se nekoč borili zanje, a zdaj počivajo v tuji zemlji. Z vsem spoštovanjem se spominja moža, ki je prvi padel na francoskem bojišču pri Blignyju in so bile njegove zadnje besede »Živela Italija«, prav tako kakor je bil na primer zadnji vzklík naših mučnikov z Bazovice: »Živela Jugoslavija!« Takole se spominjajo tega junaka od Blignyja:

»Riccardo Martini, deseterik 75 pešpolka nepeljske brigade, je bil prvi vojak naše redne vojske, ki je padel v bojih na francoskem bojišču. Pripadal je drugemu armadnemu zboru, ki mu je poveljeval general Albricci. Na polju pri Mailliju, kjer so bile zbrane italijanske čete, je bila nepeljska brigada pod poveljstvom brigadnega generala Maggia določena v prvo bojno vrsto. Deseterik Martini je bil 21. maja 1918. določen v izvidniško patrolo. Močna nemška obhodna patrola je nenadno napadla. On je bil sam, toda z naskokom, s kakršnim se lahko ponajajo naši vojaki,

Saj je tako uradno zapisano...

Dvajset let je bila „on“

Kako je to mogoče, boste vprašali. Prav lahko. Ko je prišla na svet, so v krestne bukve zapisali, da je »on«. Kar pa je enkrat uradno zapisano, to tudi drži, to se pravi, če se uradno ugotovi, da je pes mačka, je pač pes mačka. Samo ponovni postopek lahko napako popravi in naredi iz mačke psa. Ta »on« torej je hči nekega kmeta v severni Franciji, in je svojemu očetu pridno pomagala. Nikdar ji ni padlo v glavo, da bi bila kaj drugega, kakor pa »ona«. Pred kratkim pa je do-

Skok skozi ognjen krog. Takšne skoke so izvajali smučarji pri tekmah v Quebecu v Kanadi

je izvedel prvi napad, da bi obdržal svojo postojanko, a ga je zadel sovražnikova ročna bomba. Padel je, njegove zadnje besede pa so bile »Živela Italija!«. Ta njegov krik pa je odmeval v bojni vihr kot krik zmage. Prenesli so ga v zaledje in ga pokopali z vsemi vojaškimi častmi v znak priznanja za njegove zasluže.

Viktorju Emanuelu Orleanskemu je še istega dne poslal Clemenceau tole brzojavko: Ena italijanskih divizij je stopila v prvo bojno vrsto in vzbudila občudovanje pri vseh francoskih tovarših.

Na francosko bojišče je bilo poslanih tedaj 6359 italijanskih vojakov; padlo jih je šest tisoč. Riccardo Martini počiva zdaj na pokopališču v Blignyju, a zemlja tega groba mu je težka. Vrnili se bo v domovino.

bila povabilo, naj se oglasi pri vojaški naborni komisiji, češ da je prišel čas, ko bo treba obléti vojaško suknjo in pripasati bridko sabljo. Ker pa za ta poklic ne čuti pravi nobenega veselja, še manj pa sposobnosti — da o kaki državljanski dolžnosti sploh ne govorimo — je pisala županu svojega rojstnega kraja pismo in ga vprašala, ali je v njegovi okolini, ki jo ima nasajeno na vratu, vse v redu. Očetu županu je bilo seveda malo nerodno in vroče jim je postalo, ker se bodo morali za enega hrabrega in zelo potrebnega vojščaka obrisati pod nosom.

Suzana, tako je temu »njemu« ime, pravi, da je ta zmeta nekaj nezasišane. Še bolj nezasišane pa so seveda posledice. Kajti če bo hotela biti to, kar v resnici je, bo morala stopiti pred strogega sodnika in zahtevati, da jo vpiše v vrste nežnega spola. Šele ko jo bo ta »poparagrafil«, bo ta strašna zmeda, ki je nastala 30. marca 1919 popravljena. Seveda bo morala Suzana dokazati, da je res tako, ne pa morda kaka potežgavčina. Besedo pa bodo imeli tudi zdravniki.

Vidite, kaj se človeku lahko vse pripeti!

Od „mrtvih“ je vstal

Sodniki v Metz si belijo glave s čudno zadevo. Gre namreč za to, da nekoga, ki je že umrl, zopet uradno pokličejo v življenje.

Pred dobrim letom je brez sledu izginil neki Jean Pruffer iz Ay-sur-Moselle. Vse mogoče so ugrabili, dokler niso iz reke Moselle potegnili truplo neznanca. Njegova žena ga je spoznala za svojega moža. Šla je za njegovim »pogrebom«, jokala, kakor se ob takih prilikah spodobi in dolgo časa se ni mogla potolažiti.

Toda kmalu nato se je v Ay-sur-Moselle pojavil mož, ki je trdil, da je tisti, ki ga imajo za mrtvega. Pripovedoval je, da je nenadoma izgubil spomin. Ko je tako blodil okrog, se ga v Saint-Germain-en-Loye prijel in djali v bolnišnico, kjer je bil nekaj mesecev. Po naključju ga je spoznal nek geometer po sliki, ki je bila objavljena v nekem dnevniku in se spomnil, da sta nekoč skupaj delala.

Če pa enkrat že umreš, potem ne moreš kar tako nazaj na svet. V takem primeru mora sodišče uradno potrditi, da si res živ, torej da si tisti, ki te ni bilo, pa zopet si.

Svetovni prvak v čiščenju nebotičniških oken

Svojevrsen rekord je dosegel tudi neki čistilec oken na ameriških nebotičnikih. Bil je to Amerikaneec Mac Elister, ki je to nevarno službo opravljal že celih deset let. Vsak dan je očistil okoli sto oken. V vsem tem času se je omenjenemu snazilcu oken le enkrat dogodila nesreča, ko je padel z osemnajstega nadstropja, a je k sreči priletel na neko žico, ki je bila napeta v višini dveh nadstropij nižje. Za to žico se je pri padcu zagrabil in ujel, kar ga je rešilo gotove smrti.

Če vsi drugi proslavljajo najrazličnejše jubileje, zakaj ne bi Mac Elister proslavil desetletnice svojega delovanja na newyorških nebotičniških kot snazilec oken. Tako si je mislil, in je tudi tako storil. Desetletnico svojega dela je kar nekaj svečano proslavil. Njegovi tovariši so mu poklonili celo neke vrste diplomu, s katero so mu hoteli izkazati posebno čast. Z njo je dobil Mac Elister naslov svetovnega prvaka v čiščenju nebotičniških oken. V desetih letih je ta mož očistil nič manj kot 288.600 oken na ameriških nebotičnikih.

Zahtevajte povsod naš list!

Strjeni makaroni z iglo v želodcu

Čudnega bolnika so te dni imeli na kliniki v Solunu. Bil je to 19-letni delavec Anastasios Zakonas. Zdravniki so ga dolgo časa preiskovali, da bi ugotovili, kaj mu prav za prav je, končno pa so dognali, da mu nagaja slepič in da se zaradi tega tako slabo počuti. Pri operaciji so v slepiču dobili iglo, ki je tičala v slepiču zasajena v neke vrste strjeno testo. Zdravniki so bili pred pravo uganko. Morda je ne bi nikdar rešili, če ne bi bolnik pozneje sam povedal, da je pred dvanajstimi leti, ko je bil še čisto otrok, nekoč pojedel iglo in da mu je nato mati dejala, da mora jesti precej makaronov, če hoče, da mu igla ne bo povzročila kaj hujšega. In res je otrok skoraj vsak dan jedel makarone. Po naključju pa je menda igla s kepico makaronov zašla v slepič in mu tičala do pred kratkim, ko je fant začel na desni strani pod trebuhom precej boleti. Kepica makaronov je postala trda, kar je povzročilo pri fantu silne bolečine. Morali so ga prepeljati v bolnišnico, kjer so ugotovili omenjeni primer.

Krokodilja pečenka

Krokodilje solze poznate, krokodiljo kožo tudi, o krokodilji pečenki pa še niste slišali. Sicer jo gotovo jedo. Pa ne pri nas, ampak v črni Afriki.

V nekem hotelu v Bruslju se bo človek lahko kmalu gostil ob krokodilji pečenki, ki je prvi tovrstni pojav v Evropi. Nekemu lovcu, ki je videl v belgijskem Kongu, kako se domačini gostijo s krokodiljo pečenko, je prišlo na misel, da bi ne bilo napak, če bi se tudi Evropejci privadili tej slaščici. Ugotovil je, da bi se tako meso dalo najbolje pripraviti na ta način, da bi se najprej skuhalo, potem pa speklo. Tako bi ga lahko konzervirali, potem pa pošiljali v Evropo. Tako bodo sladkosnedeži zopet enkrat prišli na svoj račun. Sicer pa je o okusih težko govoriti.

»Mamica, zakaj pa je nevesta pri poroki vedno oblečena v belo obleko?«

»Ves, Tonček, to je znamenje posebnega veselja.«

»Zakaj pa je potem ženin črno napravljen?«

»Ze spet preveč sprašuješ.«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 31. januarja: 11 Solska ura: Nekateri zanimivosti Belgrada (g. Vinko Rupnik) — 12 Simfonični orkester iz Filadelfije (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Koncert na dveh harmonikah (brata Goloba) — 14 Napovedi — 18 Pest: spored, igra Radijski orkester — 18.40 Problem malega naroda (g. dr. Fr. Veber) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Deset minut zabave — 20 Za dobro voljo (plošče) — 20.15 Ivo Sorli: Dve zgodbi o Tolmincih; a) Zgodba o trdovratnosti in trmoglavosti; b) Janez Trpin (izvajajo člani Nar. gled.) — 21.30 Iz Leharjevega bogastva (Radijski orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Iz Leharjevega bogastva (nadaljevanje), igra Radijski orkester.

Sreda, 1. februarja: 12 Drobiž za drobiž (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Operni napavi (plošče) — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: a) Z. Nansenom na smučeh skozi Gönland (g. dr. V. Bohinec); b) Ročna dela: Tička v kletki in druge čarovnije (g. M. Zor) — 18.40 Kriza morale in človeka (g. dr. Stanko Gogala) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Beseda k prazniku (g. F. S. Finžgar) — 20 Tumburški orkester — 20.45 Fr. Schubert: Nodokonecna simfonija v h-molu (plošče) — 21.30 Harmoniko igra g. Milan Stante — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Plesne glasbe iz restavracije »Emona«, igra ork. New Melody Boys.

Norman Railly Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

»Dejal sem vam, da pozna dogovor-jeno znamenje! Glasno in jasno mi ga je izgovorila!« ponovi Prin in obstane, da bi počakal, kaj mu bodo veleli.

»Ali je sama?« vpraša Will Scarlet.

»Sama!« odgovori gostilničar. »Vsaj tako se mi zdi!«

»Spusti jo noter, ampak pošteno pazi! In glej, da nas o vsakem le količikaj sumljivem sumu, ki bi ga slišal od zunaj, nemudoma obvestiš!«

Prin se odpravi k vratom, jih odpre ali boljše rečeno, le narahlo odpahne, samo toliko, da je skozi odprtino lahko vstopil en sam človek. Gostilničar je vselej napravil tako, kadar so ponoči v gostilno prihajali ljudje, ki niso bili v njej doma kakor je bila doma uporniška družina.

Lady Marian stoji v sobo in sleče plašč. Temna in pridušena svetloba lojeve sveče, ki je le toliko razsvetljevala pivnico, da so ee v njej lahko prepoznali posamezni predmeti in da se je opazilo, če ee je kdo premaknil, se ji je v tem trenutku zazdela kar slepeča. Saj se je bila, ko je hodila po temnih mestnih ulicah in ko je stala v noči pred vrati, z očmi že navadila temine. Za hip je v oči začutila nekaj kakor bolečino, zasčemele so jo. Morala jih je zapreti, tako močno ji je udarila ta rečna svetloba vanje. Začutila pa je tudi ostri zadah zraka, ki je dehnal malo po ples-

nobi, malo pa po elabem vinu. Ko se je privadila svetlobe, je stopila od vrat proti trem ljudem, ki jih je bila napel razločila v temnem kotu. Tudi ti so se zgani in ji prišli do srede sobe naproti. Iz svojega zasilnega skrivališča so stopili Will Scarlet, Ivan Malček in Friar Tuck. Vseh treh se je še prav dobro spominjala od takrat, ko je bila ujeta v Robinovem taborišču. Z naglimi koraki in brez strahu stopi k njim. Oklevajoče jo pozdravijo in obstopijo. Nazaj pojo motre.

»Česa iščete tu, lady?« jo vpraša Will.

»Otrok! Pa je tako kašán! Kaj bo spet zaseda?« vpraša Friar Tuck in strmo pogleda lady Marian v blede obraz.

»Pomagala bi vam rada! Robina bodo že jutri obesili, če ga ne bomo rešili! Opoldne ga bodo obesili, in javno! Tako je obodba!«

»Vemol! Zamolklo in pridušeno zagodejo vsi trije hkratu.

»Kako pa ste našli k nam, lady?« vpraša Ivan Malček, ki še vedno ni mogel verjeti, da ee v tem njenem nočnem nenavadnem obisku ne bi morda skrivala kakšna nova limanica za neprevidne kalime, za kar so jih Normani zdaj, ko ee jim je bilo posrečilo na tako preprost način zgrabiti najpametnejšega med njimi, Robina Hooda, prav po pravici imeli.

Morda bi radi polovili še njih, še vse ostale upornike ter se jih iznebili tako kakor so ee bili iznebili Robina Hooda? Pobesili bi jih radi, kakor jim bodo jutri obesili vodjo! Naj vidijsi Saksonci, kaka Normani sodijo izdajalcem in upornikom, in naj ei več ne drznejo dvigati kljubovalnih butic! Rihard z Levjim srcem je ujet in se ne bo več vrnil. Robin je tako rekoč že mrtve in oni tudi že napol obešeni, v Angliji pa vladata red in mir. »Glej, glej, temu namenu naj bi stregla ta nanovo nastavljena past!« Tako ei je na tihem dejal Ivan Malček, ko je bil zastavil svoje vprašanje.

»Ne vprašujite, prosim, kako sem vas našla in kako sem izvedela za vaše dogovorjeno znamenje; vse te stvari v tem trenutku niso vredne niti najneznatnejše misli! Važno je samo, da rešimo Robina! Čas beži! Ali ste že razmišljali, da je treba Robina osvoboditi?«

»Smol!« ji odgovore kakor z enim glasom.

»Potem mi, prosim, povejte, — rotim vas pri vsem, kar vam je na svetu ljubega in dragega — kaj naj naredim, kako naj vam pomagam!« Lady Marian je vila svoje leve roke vsa iz sebe od obupa.

»To bo zaseda, možje!« Will Scarlet je vnavič sumil. Svoje mnenje pa je povedal na glas.

»Vi mi tedaj ne verjamete? Mar bi bila potem prišla sem? Ponoči in sama? In končno, saj me lahko ubijete, to dobro vem! In prav bi napravili, če bi vam pipravljala s tem svojim obiskom zasedo! To bi bil vendar nesmisel!«

Vsi ee molčali. Zdelo ee je, kakor bi ee v ercu vsak pri sebi borili s sumi in

z vero. Kaj naj bi sprejeli za pravo, sum ali besede in pričevanja lady Marian?

»Kaj mi nočete verjeti? Kaj me nihče med vami ne razume?« je upabno in pretresljivo vzkliknila lady Marian. Vsa iz sebe je bila, ker ji ti dobri in poštenji ljudje nočejo verjeti niti zdaj, ko gre vendar za tako važno in za tako nujno zadevo kakor sta življenje in smrt njihovega vojde.

»Varni moramo biti in svoje stvari gotovi! Ali si dobra kristjanka?« se odzove na njen obupni klic templar Friar Tuck ter ji pri teh besedah položi svojo težko vojaško roko na rame.

»Sem!« odgovori odločno in olajšano lady Marian. Ta hip ee se v njej oglasilo plašno upanje, da bodo morda ti ljudje konec krajev vendarle verjeli njenemu dobremu namenu in njeni iskreni odločitvi.

»Potem prisezi!« ji blago pravi Tuck. »Prisegam pri edinem in velikem Bogu! Resnica je, kar govorim in v mojih besedah in v mojem početju ni ne pasti, ne zasede, ne zahrbtnosti! Prisegam! Tako naj mi Bog pomaga!« Pobožno in na glas je prisegla lady Marian pred tremi pričami. Dvignila je bila tri prste in ee zagledala vsa zanesena kvisku, kakor bi z nebeskih višin — ee že od nikoder drugod ne več — pričakovala pomoči in tolažbe.

»Zdaj ti verjamemo!« ji reče tudi Ivan Malček, ki je bil že po svoji narodično nezaupljiv in je človeku zaupal šele, ko ga je že dolgo časa poznal. Tako je bila njegova narava. V vrsto ljudi, ki neprestano eumijo, je spadal. Ti ljudje gledajo vse stvari s posebnimi, nezaup-

nimi očmi ter o vsaki reči sodijo le s pridržkom, kadar pa se o nečem prepričajo ali za neko reč odločijo, potem ee pripravljeni, da rajši žrtvujejo sami sebe kakor pa da bi se odrekli svojemu pričanju.

»Ali drži do ječe kakšna skrita pot?« vpraša Will Scarlet.

»Drži, toda ječa je predobro zastražena, ves čas skrbno pazijo nanjo. Tak načrt bi se le težko obnesel, zahteval pa bi tudi hudih žrtev. Končno pa bi bil nemara pri takem našem napadu ubiti tudi Robin, še preden bi mu mi utegnili pomagati!« je dejala že popolnoma mirno lady Marian, ker jo je bilo vso obšlo prepričanje, da bo vendarle uspela in rešila svojega Robina.

»Ali pa je vsaj kje kakšna skrita pot v gozd? Pobili bomo straže in rešili Robina!« vpraša Will Scarlet.

»Seveda je!« potrdi lady Marian. »Pa tudi ta skrita pot nam ne bi mogla prav nič pomagati. Preveč je vse zastraženo in zavarovano, da bi mogli priti do ujetnika!« odvrne lady Marian.

»Kaj pa, ali imaš ti sama marda kakšen načrt?« jo vpraša templar Friar Tuck.

»Seveda ga imam, in moj načrt je dober!« pravi odločno lady Marian in položi svojo drobno roko Willu Scarletu na prsa. Zaupljivo ee je zagledala v njegove blage, mirne oči, ki sta jih bili sama zbranst in resnoba.

Naročajte in širite Slovenski dom!